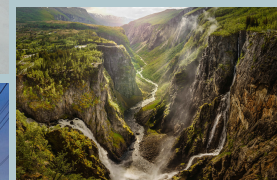
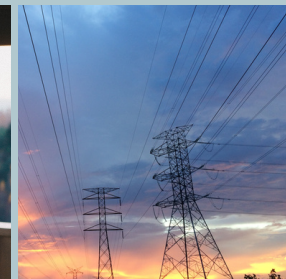
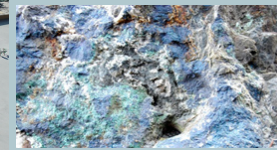
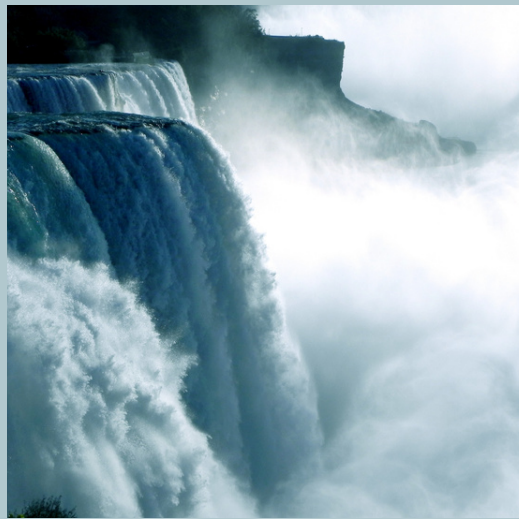

NATURRESSURSKOMMUNENE 20 ÅRSMELDING 22

Lederen har ordet

Denne sommaren har Naturressurskommunane eit femårs-jubileum. Frå den spede start i 2018 er Naturressurskommunane i dag som ein sterk paraplyorganisasjon som innehar dei fleste naturressursar. Samtidig har organisasjonen begynt å vise igjen som den samarbeidskonstellasjonen me er.

223 kommunar som samarbeider gjennom ulike nettverk og organisasjonar krev at ein gir og tar, krev at me vågar å løfte på bordet dei diskusjonar som trengs og der me alltid har ein kommunikasjon der me kan diskutere både saker me er samde i, og der organisasjonane ser ulikt på fakta.

Det er min oppfatning at me har klart å bygge ein organisasjon der me vågar å utfordre og der me viser att. Takk til alle for å bidra i å bygge laget, men der me også vågar å utfordre laget og fornye oss. Skal noko vera evig må me stadig sjå etter fornyingar, lærte tidlegare konsernsjef i Haugaland kraft meg gjennom sitt virke.

Som styreleiar synest eg ikkje det berre alltid har vore lett å avgrense og balansere forholdet mellom Naturressurskommunane og den enkelte organisasjon eller nettverk. Kva tid vatnar ein ut dei eigenartane den enkelte organisasjon står for, kva tid går Naturressurskommunane som paraply i vegen for den enkelte organisasjon. Kva tid syner ein for lite igjen? Kva kjørereglar skal ein ha? Eg trur styret i tida som kjem må ta desse diskusjonane og lage retningslinjer som kan sikre at LVK, LNVK, USS, NPK, Industrikommunane og kommunekraft vert løfta, samstundes som paraplyorganisasjonen alltid skal vera der.

Det kostar å drive organisasjon, det kostar å sikre kvalitet og det kostar å klare å komme innanfor dei ulike nasjonale miljøa. Naturressurskommunane naturleg skal samarbeide med. Det å kjenne kraftbransjen i brei skala, rovviltforvaltning, hyttebygging, kjenne industrien og naturgassen, havvind, vindkraft på land og solkraft. Kontakt med så vel lokale, regionale og nasjonale myndigheter. Lokale for å sikre at det enkelte kommunestyret ser behovet og kjenner fagområdet og kvifor lokaldemokratiet skal vera opptatt av naturressurser og samarbeid på tvers, kanskje med områder som dei tradisjonelt ikkje samarbeider med. Regionale myndigheter der kommune og fylke skal samarbeide og kanskje samtidig vera på kvar si side når midlane frå inntekter frå naturressursar skal fordelast. Nasjonale myndigheter med tett kontakt med Storting og Regjering for å løfte fram vertskommunane sine behov og rettigheter. Rett ressursbruk er alltid vanskeleg å vurdere og planlegge, særskilt når ein i bransjen vår ofte har korte tidsfristar for svar. Sunn økonomi vil likevel alltid måtte vera ei viktig sak for organisasjonen når me nyttar kommunale midlar.

Opgåvene står i kø for alle 223 kommunane i tida som kjem. Nytt inntektssystem, fordeling av inntektene for naturressursane, grønt industriløft med bygging av ny industri som batteri, CCS og etablering av hydrogen som energibærar. Moderne kjernekraft blir oftare og oftare diskutert og blir nok også debattert i lokalvalkampen i kommunar/regionar som har kraftunderskot og som ønsker meir kraft til industriutbygging. I tillegg opplever mange av medlemsnettverka klagesaker frå bransjen og stadige rettslege stevningar. Det er tydeleg at lovendringa i 2018 har ført til at selskap ønskjer å prøve ut eigedomsskattkrav rettsleg.

I år er det kommune- og fylkestingsval og mange ny folkevalde skal velgast inn i kommunestyre for å ta lokaldemokratiet vidare. Naturressurskommunane skal sikre at alle nye kommunestyre skal sikrast god ballast og kunnskap om dei verdiane, dei områda som organisasjonen vår jobbar med. Dei fleste i styret skal vera med vidare, andre ikkje. Eg stiller ikkje til gjenvall til kommunestyret i Tysvær og blir ikkje med vidare, og vil takke for meg som leiar. Takk for tilliten, muligheita, takk for samarbeidet og forståing når det har vore behov for, takk for diskusjonar og takk for alle hyggelege møter og opplevingar som me har hatt saman. Takk til styret for godt arbeid og til sekretariatet for godt fagleg arbeid, rettleiing, og strategisk arbeid til alle 223 kommunane sitt beste.

Naturressurskommunane er kome for å bli – lykke til med fortsetjinga!

Sigmund Lier,
styreleder

Organisasjonen og organisasjonssaker

Medlemskommunene

Naturressurskommunene er en paraplyorganisasjon for sammenslutninger av kommuner som har verdifulle naturressurser og består i dag av kommuneorganisasjonene Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar - LVK (161 kommuner), Utmarkskommunenenes Sammenslutning - USS (98 kommuner), Landssammenslutninga av Norske Vindkraftkommuner - LNVK (38 kommuner), Industrikommunene (28 kommuner) Nettverk for petroleumskommuner - NPK (8 kommuner) og Kommunekraft AS (126 kommuner). Til sammen representerer Naturressurskommunene rundt 220 kommuner, som i all hovedsak er distriktskommuner.

Naturressurskommunene er en partipolitisk nøytral organisasjon, men de saker organisasjonen arbeider med, er av utpreget politisk karakter. Det personlige og politiske nettverket Naturressurskommunene drar nytte av gjennom sine medlems kommuner, er av stor betydning i det arbeid Naturressurskommunene utfører mot det sentrale politiske miljø.

Naturressurskommunene har et høyt og stabilt medlemstall. Det store medlemstallet er viktig for organisasjonens gjennomslagskraft, og den stabile medlemsmassen er også et uttrykk for en bred opplutning om det arbeid organisasjonen utfører.

Styret og arbeidsutvalget

Styret består av leder og nestleder i kommunenettverkene som inngår i Naturressurskommunene. I 2022 har styret bestått av følgende personer:

- LVK: Jon Rolf Næss, leder og Merete Myhre Moen, nestleder (valgt inn i august 2022)
- USS: Hanne A Velure, leder og Bjørn Laugaland, nestleder
- Industrikommunene: Geir M Waage, leder og Per Sverre Kvinlaug, nestleder
- Kommunekraft: Kjell-Idar Juvik, leder og Stian Brekkvassmo, nestleder
- NPK: Sigmund Lier, leder og Hanne-Berit Brekken, nestleder
- LNVK: Vibeke Stjern, leder og Gyro Heia, styremedlem

Arbeidsutvalget består av lederne i de 6 organisasjonene.

Styret i Naturressurskommunene på Rivingen 2022. Foto: Inger Lund

Møter

I 2022 ble det avholdt fem styremøter, inkludert strategimøte og årsmøtet.

- Strategisamling 02. februar
- Styremøte 05. mai
- Årsmøte 15. august
- Strategimøte 10. november
- Ekstraordinært styremøte 19. desember

I tillegg har det vært flere adhoc-møter i forbindelse med diverse høringer, fellesmøter med KS, Energi Norge og Norwea m.fl., og i forbindelse med revidert statsbudsjett. Det har også vært møter om statsbudsjettet for 2023.

Styret i Naturressurskommunene var også på en studietur fra 21.-23. september 2022. Les mer om dette under Naturressurskommunenes virksomhet i 2022.

Sekretariatet

Naturressurskommunene har samme sekretariat som kommunenettverkene, og utøves av advokatfirmaet Lund & Co. Advokatene i sekretariatet har spesialkompetanse på energi, miljø og naturressursrett med betydelig kompetanse også offentlig rett og på EØS-rettslige problemstillinger. Fra 2021 er sekretariatet styrket på den merkantile siden, med ytterligere spisskompetanse når det gjelder publisering og markedsføring samt sosiale medier

Advokatfirmaet Lund & Co DA – www.lundogco.no – er et privatpraktiserende advokatfirma som har spesialisert seg på blant annet energi, miljø og naturressursrett, fast eiendoms rettsforhold og forvaltningsrett. Lund & Co ivaretar sekretariatsfunksjonen i alle organisasjonene som inngår i Naturressurskommunene.

Lund & Co har for tiden 34 medarbeidere, og flere av firmaets advokater og advokatfullmektiger bistår i arbeidet for Naturressurskommunene. I 2022 har sekretariatets arbeid i hovedsak vært utført av advokatene Stein Erik Stinessen, Caroline Lund, Chirsti Erichsen Hurlen og Emil Meltvedt. Den daglige medlemskontakten har vært ivarettatt av administrasjonen ved Marte Enger.

Foto: Ann Kristin Engebakken

NATURRESSURSKOMMUNENE
ARENDALSUKA 2022

Naturressurskommunene på Arendalsuka 2022. Foto: Inger Lund

Naturressurskommunenes virksomhet i 2022

Nedenfor vil bli omtalt noen av de viktigste prosessene og begivenhetene av direkte betydning for Naturressurskommunene i 2022.

Nettverket av naturressurskommuner samler i alt 223 av landets 356 kommuner, alle med sterke interesser i forvaltningen av sine naturressurser. Siden etableringen i 2018 har Naturressurskommunene deltatt i stadig flere politiske, administrative og juridiske prosesser knyttet til hvordan vi tar vare på og gjør nytte av våre naturressurser. Med det grønne skiftet som stikkord for de store og nødvendige samfunnsendringer vi står midt oppe i, er kommuner med verdifulle naturressurser en sentral aktør. Mer fornybar energi, bedre energiinfrastruktur, grønne næringer som batteri, hydrogen, ammoniakk mv gjør det nødvendig å ta i bruk mer areal, naturgitte energikilder som vann, vind og sol, men alt på naturens og de berørte lokalsamfunns premisser.

Arbeidet i Naturressurskommunene og de deltakende organisasjoner fikk en form for gjennombrudd i 2022. En samlet Energikommisjonen formulerer det slik i NOU 2023:3 i kap. 10.4.6: «Forutsigbare rammebetingelser (herunder skatt) for vind, vann og sol vil ha stor betydning for evne og vilje til investering hos aktørene og kommunenes evne og vilje til å fremme nye prosjekter. Etablering av fremtidens fornybare kraft vil skje i en kommune. Utbygging både av vannkraft og vindkraft på land innebærer inngrep i natur og miljø og lokale ulemper. Allerede under formingen av vannkraftregimet ble dagens ordninger med rett til konsesjonskraft og konsesjonsavgifter til vertskommunene etablert. Det var en uttrykt målsetting at de berørte lokalsamfunn skulle beholde en andel av verdiskapingen fra deres naturressurser(..) Det er bred enighet om at tilslutning fra kommuner som blir berørt av større kraftprosjekter er en avgjørende forutsetning for gjennomføringen. I det offentlige ordskiftet og i offentlige utredninger er det gjennomgående at insentiver må til, at de som tar på seg en byrde også skal ta del i oppsiden og at den lokale forankringen må på plass.»

Naturressurskommunenes arbeid har også i 2022 vært gjennomsyret av målsettingen om å få til en bred politisk anerkjennelse av de prinsipper som er gjengitt fra Energikommisjonens rapport. Og at denne anerkjennelsen kommer konkret til uttrykk i lovgivning og forvaltningspraksis.

Et tilbakeblikk viser flere eksempler på at arbeidet har båret frukter: I Strømnettutvalgets utredning NOU 2022:6 Nett i tide er påpekt behov for bedre og tidligere involvering av berørte lokalsamfunn, sterkere lokal forankring og tettere samordning mellom nettplaner og kommunale arealplaner. Naturressurskommunene var ved sitt sekretariat deltaker i utvalgets referansegruppe. I april 2022 kunngjorde olje- og energiministeren at uten lokal tilslutning til vindkraft vil det ikke bli gitt konsesjon-sagt med andre ord: vertskommunen har en faktisk vetorett i spørsmålet om vindkraft på land. Som oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak om gjeninnføring av plan- og bygningsloven i vindkraftsaker, fremmet regjeringen forslag til nye regler, som vil styrke vertskommunenes stilling i konsesjonsprosessen. Stortinget vedtok også innført en produksjonsavgift på vindkraftanlegg, og regjeringen fremmet forslag om et samlet nytt skatteregime for vindkraft, blant annet med en grunnrenteskatt fordelt mellom stat og kommunesektoren. – Prosessen med et nytt vindkraftskatteregime vil trolig bli avsluttet i løpet av 2023.

På den annen side erfarte Naturressurskommunene at det i mange miljøer fortsatt er sterk motstand mot å yte et rettferdig vederlag til kommuner som avstår sine naturressurser til fellesskapet og til det grønne skiftet: Et samlet Inntektssystemutvalg anbefalte i NOU 2022:10 å inndra til fordeling på alle kommuner vertskommuners kraftinntekter og kommuners eiendomsskatteinntekter fra kraftrelaterte industrianlegg. Forslaget skapte sterke reaksjoner, ikke bare blant Naturressurskommunene, men også fra sentralpolitisk hold. Og i statsbudsjettet for 2023 foreslo regjeringen å inndra konsesjonskraftinntekter fra vannkraftkommunene. Forslaget fikk tilslutning fra Stortinget, og vil bli effektuert i 2023. For mange vannkraftkommuner var vedtaket om trekk i rammetilskuddene dramatisk og førte til sterke protester.

Etter invitasjon fra lederen gjennomførte Naturressurskommunene i september en svært vellykket og lærerik studietur i utvalgte medlemskommuner i Rogaland, blant annet med omvisning på ulike industrianlegg i Tysvær, Sauda, Vindafjord, Suldal, og Karmøy.

Deltakelse på Arendalsuka er blitt en fast post for styret og sekretariat i Naturressurskommunene. 2022 var første gang Naturressurskommunene deltok med eget seminar på fornybarbåten Legacy of the Fiords, sammen med en rekke andre fornybarorganisasjoner.

Etter grundige drøftinger i styret var det enighet om å styrke kommunikasjonsarbeidet i Naturressurskommunene, og det ble igangsatt en prosess med utarbeiding av en kommunikasjonsplattform og en gjennomtenkt kommunikasjonsstrategi. Dette arbeidet blir videreført i 2023.

Det grønne skiftet fordrer store endringer i industri- og næringspolitikken og en rekke nye næringer. Det er nok å nevne mineralsatsingen, havvindsatsingen, batteri,- og hydrogenutviklingen, infrastruktursatsingen mv. Alle disse nye næringsområdene krever også nye rammebetingelser, både av konsesjonsrettslig og skatterettslig karakter. Kjønneteggnende for disse politiske prosessene er at de tar tid, og som det fremgår av eksemplene nevnt ovenfor ofte mer enn både ett og to år. Viktige deler av Naturressurskommunenes og de underliggende kommuneorganisasjoners arbeid er knyttet til slike prosesser, både med direkte deltakelse, høringer på Stortinget og i andre miljøer, høringsuttalelser, politiske møter, seminarvirksomhet mm. 2022 har vist at hardt og målrettet arbeid med utvalgte saker gir resultater, og det gir sterk inspirasjon til fortsatte aktiviteter.

Styret i Naturressurskommunene på studietur

Akersgata 30, NO-0158 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00

www.naturressurskommunene.no